

דַּרְשֵׁתִי קַרְבָּתְךָ

על פי שיעורו של הרב איתן כהן שליט"א • השיעור נמסר בבית הכנסת פרי מגדים, צפת ת"ו • במוצ"ש פרשת קדושים, תשפ"ד

מתקדם הלאה. בבית מדרש ישב שם אבא שלך עם החברותא שלו, והם למדו, ואני מסתכל עליהם, ואתה יודע איך הוא למד יפה עם החברותא. הם למדו כמה שעות, אני עוקב אחריהם, ונהנה מאוד. ראיתי את ההנאה על הפנים שלהם. אמרתי: אם הוא יכול ללמוד בכזה הנאה, אני לא יכול? אני חוזר ללמוד. חזרתי והתחלתי ללמוד בחשק. ואם יש לי משהו היום, זה מאבא שלך".

אדם עושה איזה מעשה, גם שהוא לא עושה כלום, לפעמים אתה לא יודע מה אתה משפיע לדורות. לכן הפרשה הזאת נאמרה בהקהל. למה בהקהל? כדי להגיד לך כל מה שאתה עושה משפיע על כולם.

חידושו של רבי אהרן קוטלר בדין ערבות

רבי אהרן קוטלר הקשה: כל בן אדם שפטור מהמצוה לא יכול להוציא אחרים ידי חובה. ואם אני כבר שמעתי קול שופר – לכאן אני כבר בגדר של פטור מן המצווה, המצווה שלי כבר נגמרה, אם כן איך אדם ששמע שופר יכול להוציא אחרים ידי חובה?

אומר רבי אהרן קוטלר, שכשיהודי אחר לא קיים את המצווה, גם אתה לא קיימת את המצווה. גם לך חסר עדיין במצווה עצמה, ולכן אתה גם נקרא בגדר מצווה ועושה עדיין.

ולכן מביא גם כן בספר ראשית חכמה, שכשבן אדם שומר את העיניים שלו, שלא יחשוב שהוא עושה טובה רק לעצמו – עוד עשרות אנשים הוא מזכה אותם, שיהיה להם יותר קל לשמור את העיניים, בזכות שמירתו. לכן כל אחד מאיתנו ידע שכל חיזוק שהוא מתחזק, מאוד מאוד יקר בעיני ה'.

אין להתיימשק לעולם – הלימוד מרבי עקיבא

אמר לי שבוע שעבר ר' חיים, בן אדם אסור לו לעולם להתיימשק מעבודת ה'. גם אם נפל לאיפה שנפל, חייב לדעת להישאר בן אדם. ולומדים את זה מרבי עקיבא.

אתם יודעים איזה בית מדרש היה לרבי עקיבא? עשרים וארבע אלף תלמידים. מה זה בית מדרש ענק? פתאום מכל הבית מדרש הזה נשארו חמישה תלמידים. כל בן אדם רגיל במצב כזה היה מפסיק למסור שיעורים, שבור לגמרי. רבי עקיבא, המשיך ללמד חמישה תלמידים. רבי עקיבא לימד אותנו אף פעם לא להתיימשק! תפוס חזק, בסוף אתה תצליח.

סיפור הדוב באלסקה – היצר הרע ניזון מהנפילה

סיפר ר' זאב [יש לו ישיבה לחוזרים בתשובה במושב גורן]: אחד הבחורים בישיבה סיפר לו מה שעבר עליו לפני שהוא חזר בתשובה. הבחור סיפר: "הייתי מאוד אוהב לדוג דגים. יום אחד אמרו לי שיש מקום באלסקה, שיש שם דגים משהו משהו. אם אתה תתפוס כזה דג, אתה תהיה עשיר גדול".

"לקחתי ריזיקה, נסעתי לאלסקה, הגעתי. צריכים שם מדריך, אז לקחתי מדריך טיולים, הגענו למקום, המדריך הראה לי את הבריכה, ממש לא להאמין, איזה יופי של דגים, צבעים משהו משהו, לא במצא".

"אומר לי המדריך טיולים: 'תשמע, המקום פה מאוד מאוד שקט, אולי לפעמים אתה תראה צבאים, איילות, אולי איזה שועל אתה תראה, אבל חוץ מזה אתה יכול להישאר פה, אין לך שום בעיה. אבל תראה, קורה פעם בעשר שנים, זה לא קורה כל יום. אני כבר מדריך טיולים עשר שנים במקום הזה, לי זה קרה פעם אחת, אבל זה לא דבר שקורה כל יום – קורה שמגיע לפה לביקור איזה 'דוב גריזלי', כן! זה הדוב המסוכן ביותר בעולם. הוא ענק. ובדרך כלל כל מה שנמצא בדרכו 'הוא מתקן לו את כל הניצוצות', הוא לא משאיר שום ניצוץ, הכל!".

אמר לו: "נו נו, אם הוא יגיע, אני שתי דקות בורח מהאזור". אמר לו המדריך: "לא, אל תעשה את זה! הוא ירדוף אחרך! הוא ישיג אותך! מה חשבת? הריצה שלו יותר מהירה משלך. גם אתה כמה אתה יכול לרוץ? שעה שעתיים. הוא רץ ארבע שעות". אמר לו: "אני אעלה על העצים". אמר לו: "לא, אל תעלה! אתה תעלה על העצים, הוא יעלה, יענע את העץ עד שתפול!". אמר לו: "אז מה אני אעשה?". "תעמוד מולו, דבר איתו". "באיזה שפה אני אדבר איתו? באיזה שפה הוא מביין הדוב הזה?". אמר לו: "לא משנה מה השפה, תעמוד תדבר איתו, תגיד לו: אני לא לוקח לך את

הפרשה נאמרה בהקהל – כדי ללמדנו שהמעשה הפרטי משפיע על הכלל "דבר אל בני ישראל קדושים תהיו". כותב רש"י: פרשה זאת נאמרה בהקהל. למה? שכל גופי תורה תלויים בה.

פלא פלאים. לא יודע אם זה גופי תורה מבחינת כמות המצוות, כי כמות המצוות בפרשת כי תצא יותר גדולה, יש שם שבעים וחמש מצוות, פה יש רק חמישים ושלוש מצוות. אבל הרבה גופי תורה – לא הכמות, יותר האיכות של המצוות נמצאת בפרשה שלנו, וזה נאמר בהקהל. למה בהקהל דווקא?

כותב המהרי"ל דיסקין. לפני כן נזכר מי הוא המהרי"ל דיסקין, כשהמהרי"ל דיסקין עלה לארץ, הוא התארח בירושלים, והיו האימהות שולחות את הילדים שלהם כדי שיזכו לראות את המהרי"ל דיסקין בתפילה של מעין שבע, אחרי תפילת ערבית של שבת. במעין שבע, כשהוא היה אומר "לפניו נעבוד ביראה ופחד", היו יוצאים לו שני ורידים מהמצח מחמת היראת שמיים שהייתה לו. וההורים היו אומרים לילדים: "לכו תראו את המהרי"ל דיסקין, זה סגולה גדולה לזכות ליראת שמיים".

המהרי"ל דיסקין אומר שהפרשה הזאת נאמרה בהקהל. למה? כי התורה באה להגיד לך, דע לך! שכשאתה עושה מצוה ואתה מתקדש, אתה לא משפיע עליך לבד, אתה משפיע על כלל ישראל! כל אחד מאיתנו יכול לשנות את כל מה שיש. על ידי שאתה מתחזק, החיזוק משפיע עליך, על הבית, על הסובבים, על השכנים. כל חיזוק קטן שאתה מתחזק, הוא מאוד מאוד יקר. לכן זה נאמר בהקהל.

סיפור הרב עזרא ברזל – השפעת הלימוד על הזולת

סיפר אברך: "עשיתי בר מצווה לבן שלי, ובאתי לבית מדרש, חילקתי הזמנות לכל האברכים שאני מכיר, חילקתי הזמנות בבית כנסת, היה שם גם הרב עזרא ברזל".

הרב עזרא ברזל היה חברו הטוב של הרב שבדרון. הרב שבדרון סיפר שיום אחד הרב מאיר חדש עשה להם וועד ואמר להם: "כמה זמן לוקח לכל אחד מכם ללמוד דף של גמרא?". יש כאלו שאמרו: "אני יכול ללמוד דף בחצי שעה", אחד אמר: "אני יכול ללמוד בשעה", אחד אמר: "אני יכול ללמוד בשעתיים". הרב מאיר חדש כתב את כל מה שהם אומרים.

לאחר מכן הוא אמר להם: "נעשה חשבון. עכשיו יש לנו סדר בקיאות ארבע שעות בצהריים, ועוד סדר ערב, סדר ג', עוד שלוש שעות. זאת אומרת יש כל יום שבע שעות של לימוד בקיאות, בלי קשר לעיון. אז מי שאמר שהוא יכול ללמוד דף בחצי שעה, זאת אומרת שכל יום הוא אמור להספיק ארבעה עשר דפים. זה שאמר שהוא יכול להספיק דף בשעה, כל יום שבעה דפים הוא יכול. זה שאמר בשעתיים, שלושה וחצי דפים כל יום". הוא עשה רשימות וסידר חברותות, והיה עובר כל יומיים שלושה ושואל: "איפה הגעתי?".

הרב שבדרון למד עם הרב עזרא ברזל, הוא סיפר: "התחלנו ללמוד אולי מאמצע שבט מסכת בבא בתרא, בבדיקת חמץ, סיימנו את המסכת הזאת ארבע פעמים". והוא אומר: "אפשר! הספקנו! היה הרבה לימוד, היה התמדה גדולה מאוד מאוד".

נחזור לאותו אברך, אותו אברך הביא לרב ברזל הזמנה, הרב ברזל אמר לו: "בטח שאני מגיע לבר מצווה. אני חייב הרבה הכרת הטוב לאבא שלך".

האברך כל הדרך חושב: אף פעם אבא שלי לא הזכיר את השם הזה 'הרב עזרא ברזל' בבית, טוב... אולי התבלבל בשמות, יכול להיות.

הרב ברזל הגיע לבר מצווה, ורקד ושמת. כשמגיע אחד מגדולי ישראל ורוקד עם כולם, יש שמחה משהו גדול מאוד. האברך אומר – למחרת באתי להודות לו. אמרתי לו: הרב, לא רציתי להטריח, אבל הרב באמת טרח מכל הלב. אני לא מבין למה הרב בא?

הרב אומר לו: "אני אגיד לך, אני חייב הכרת הטוב גדולה לאבא שלך. אני למדתי בישיבה בחברון, ויום אחד עבר עליי משבר, החלטתי שאני עוזב את הישיבה, הולך לעבוד. אומר ועושה – יצאתי מהישיבה. אני מסתובב, מחפש איזה עבודה. פתאום אני רואה איזה בית מדרש. אמרתי לעצמי: בינתיים אין עבודה, אני אכנס פה, אני אשתה קפה, ואחשוב איך אני

האוכל – הרי דוב אוכל דגים, אני נשאר פה חצי שעה, שעה ואני הולך".
ככה תגיד לדוב. אמר לו: "בסדר, יאללה".

המדריך טיולים הלך, ואני הוצאתי את החכה ואני מתחיל לדוג. עברה חצי שעה, והתחילו פרפרים בבטן, וכאשר יגורתי בא לי! אני שומע רשרושים כבדים מרחוק. אני מסתכל – אני רואה את המפלצת הגיעה. איזה דוב ענק הגיע! אני ברגע הראשון שכחתי כל מה שאמר לי המדריך טיולים, בא לי לברוח מהאזור. אבל נזכרתי שהוא אמר לי לא לברוח, אז נשארתי. בינתיים הדוב מתקרב, אני לא יודע מה אני עושה עכשיו? פתאום נזכרתי במה שהוא אמר.

המרחק ביני לבינו ירד לחמש מטר, ככה בלי כלוב. אני אומר לו: 'ר' דוב, תשמע, רציתי להגיד לך, אני לא לוקח לך את האוכל, אני נשאר פה קצת, דג דגים לא משהו גדול, ואחר כך אני הולך. ואתה יכול לחזור לפה, אני כבר הולך'. הוא אומר: אל תשאל! הדוב עשה סיבוב והלך! אני אמרתי לעצמי: לא יכול להיות, איך? רק ראיתי – הדוב הלך! אני מסתכל – פחדתי שהזיכרון שלו לא יותר מדי, קיפלתי את הדברים, נעלמתי מהאזור לגמרי".

"הגעתי לאיזה מקום מבטחים, מתקשר למדריך טיולים, אמרתי לו: 'הגיע ה'דוב הגריזלי, דיברתי איתו, הוא הלך, תגיד לי, איך זה עובד?'"

"בוא אני אגיד לך – דוב לא אוכל בשר של בן אדם, לא טעים לו. מה הבעיה? הדוב מגיע, יודע, זה בן אדם, לא אוכלים. פתאום הוא רואה אחד משתולל, ואז הדוב חושב לעצמו: 'זה חיה אחרת, זה משהו חדש שהגיע לאזור, צריכים לטעום, אולי זה טעים'. אולי הוא רואה אותך עולה על עצים, אומר: 'תשמע, אולי הגיע איזה קוף חדש לפה, חייבים לטעום'. עד שהוא כבר מחליט לטעום – כבר אין בן אדם. אז מה אתה עושה? דבר איתו! אתה מדבר איתו, והוא מבין שאתה בן אדם – לא טעים".

זה סיפור אמיתי, סיפר את זה הרב במושב גורן [יש לו ישיבה, הרב זאב]. שסיפר לו בחור שבדידו הוא עובד.

בשילנו – גם אחרי שכן אדם נפל, אל תאבד את הראש! לפעמים בן אדם משתולל, רץ, ומרגיש: "נפלתי, אני לא שווה כלום". מזה היצר הרע חי! הוא לא חי מהעבירה! יצר הרע חי מהנפילה שלך, שכן אדם פתאום משתולל, פתאום נופל – שם נמצא כל הנפילה של הבן אדם. לכן בן אדם צריך מאוד מאוד להיזהר לא להתייאש.

וזה מה שרבי עקיבא מלמד אותנו – תפוס חזק! גם שאתה מרגיש שאין, נחרב העולם, באמת נחרב העולם! תפוס חזק, בזה הצלחה שלך.

זהירות בכבוד הבריות – סיפור הרב מתתיהו סלומון

צריך כל אדם להיזהר בכבוד אדם לחבור.

סיפור אחד סיפר אותו רבה של לונדון, הוא גיסו של המשגיח רבי מתתיהו סלומון. הוא בא לפה לארץ כדי לספר את הסיפור הזה. היה פה איזה הספד בארץ, הוא הגיע ואמר: "אני באתי מלונדון רק כדי לספר את הסיפור הזה בלבד".

והוא סיפר ככה: היה יום שישי שעה לפני שבת, המשגיח הרב מתתיהו סלומון מתקשר לאיזה רופא שיניים משהו מהקהילה. אומר לו: "דוקטור, אני צריך טיפול שיניים דחוף". אומר לו: "אבל אתה יודע, עוד שעה שבת". אומר לו: "נכון, אני יודע", שאל הדוקטור: "אני רוצה שתגיד לי כבוד הרב מה רמת הכאב שכואב לך השיניים, מאחד עד עשר, כמה הרמה של הכאבים?". הרב חשב ואמר: "הרמה של הכאבים שתיים".

פתאום נהיה שקט על הקו. שתיים?! "אז לוקחים אקמול, מה זה שתיים? זה סתם כאבים רגילים, תיקח שתי אקמול ונגמר הסיפור עד שתעבור השבת, עכשיו אתה בא שעה לפני שבת?".

אמר לו המשגיח: "אני יסביר לך, אחרי התפילה בשבת עוברים כל האברכים ואומרים לי שבת שלום, אני אומר להם שבת שלום. עכשיו שהשיניים שלי כואבות יהיה איזה אברך שבוע שעבר אמרתי לו את השבת שלום בחיך מלא, והשבת בגלל כאבי השיניים אני לא יוכל להגיד לו בחיך מלא. מה הוא יגיד? הוא יבוא הביתה, יגיד לאשתו: 'מעניין, הרב לא חיך אליי השבת! מי יודע מה הרב ראה על המצח שלי, מי יודע איזה עברין אני, אין לי תשובה!'. יהיה להם בבית תשעה באב, ואני לא רוצה את זה! אני רוצה שתבוא לטפל, שאני אוכל להאיר פנים כמו שבת שעברה, שלא יהיה חס ושלום אחד שאולי יפגע. ומי יודע מה השלכות שכן אדם נפגע מהשני?".

אומר רבה של לונדון: "באתי לפה רק כדי לספר לכם את הסיפור הזה,

את הרגישות שכן אדם ידע, כשאתה לא מאיר פנים לשני, אתה חושב רק עברתי והלכתי, תדע השני מה חושב? השני: 'אה, אם הוא לא אמר לי שלום, זאת אומרת שמסתמא הוא רב איתי, ובגללו ככה, עכשיו מובן למה הוא עשה את זה ואת זה ועכשיו...'. – טייל טיילים של ממש".

ופעמים שכן אדם חושב: "מה כבר יש לי לתקן ב'כבוד זה לזה', נראה לי שאני מכבד". אתה לא יודע – לפעמים רק לא לחייך לשני, אתה לא יודע איזה אסון זה.

סיפור הבחור הנושר והחמין – הארת פנים מצילה נשמות

סיפר איזה אברך: "היה לי שבת חתן, לא היה לי חשק לטפל בכל האוכל, תפסתי בחור נושר, שבקושי סוחב את עצמו. ואמרתי לו: 'תשמע, אני מוכן לשלם לך אלף שקלים, תהיה אחראי בשבת, תדאג לכל מה שיש פה, סדר את הכל, יש כבר מלצרים רק תראה שהכל דופק'. הבחור מאוד שמח, אלף שקל שווה. ובאמת סידר את הכל".

אומר הבן אדם, זה הסיפור הזה קרה בשנה שלנו [תשפ"ד. פרשת מקץ], בבני ברק באחד האולמות. אקיצר, הוא שילם לו, הבחור הגיע ערב שבת, ב"ה ערב שבת עבר בשלום, הוא מפנה את הכל. הוא נכנס למטבח, מריח קצת שרוף כזה, מה זה השרוף הזה במטבח? הוא פותח את המכסה של החמין, וראה שהחמין כבר התחיל להישרף. הוא אמר: אם עכשיו הוא התחיל להישרף, מחר – גחלים.

לא עשה חשבון, לקח את הג'ריקן של הפטל, מילא מים, שפך בתוך החמין, ארבע ג'ריקנים כאלו, סגר והלך.

למחרת איזה ריח של חמין היה משהו משהו. הוא אומר, מהבית כנסת הריחו את הריח של החמין, משהו! הבחור אומר: "אני אגיד לו ששפכתי מים בפנים? זה 'מבשל' איסור דאורייתא! אבל אם אני אומר לו – אין כסף, אנשים באים לאכול חמין, למה באים? לאכול צ'ונט" הוא התלבט הרבה.

בסוף הבחור אמר: "אני חייב להגיד לו, תשמע, יש פה מלא אברכים, אני מכשיל אותם עכשיו לאכול איסור, מה זה? הם עכשיו אוכלים איסור". הוא קרא לבעל האירוע ואמר לו: "תשמע, אין חמין". הוא אומר לי: "מה אין חמין? תראה כמה ריח יש פה". אומר לו: "נכון, ריח יש, אבל חמין אין". אומר לי: "למה?". אמר: "אגיד לך את האמת, אתמול שפכתי בפנים כמה ג'ריקנים של מים". אמר: "אה, תודה רבה".

יצא בחוץ, אומר לאנשים: "יש דגים, פיצוחים ברכת המזון?". "מה? חמין?! אין חמין!". "למה אין?". "בלי שאלות, אין חמין, מה לעשות, אין". הבחור הבין: "אם אני אקבל במוצאי שבת מאתיים שקל, הלוואי, תודה לה".

מוצאי שבת, פיניתי את הכל, סידרתי. בא הבן אדם לשלם, הביא מעטפה. חיפשתי איזה מקום ככה שקט, אני פותח את המעטפה, אני מוצא שם אלפיים שקל". כותב לי האברך: "אלף שקל על העבודה, ואלף שקל על זה שיכולת להתגבר ולספר לי שהחמין הלך לאיבוד. אני לא הייתי עושה את זה. יש לך נשמה גבוהה מאוד! ואתה בן אדם מאוד מאוד חזק! ירבו כמותך בישראל". ככה כתב לו האברך.

הבחור צ"ק הזה ביום ראשון אומר לאבא שלו: "אבא, סדר לי ישיבה". אבא שלו חשב שקרה לו איזה משהו. אמר לו: "מה ישיבה?". "סדר לי ישיבה, אני חוזר לישיבה". אומר האבא: ארגנתי לו מה שצריך, הכנסתי אותו לישיבה. ולא דיברתי מילה, כי פחדתי לקלקל. שבוע אחר כך, מתקשר האבא לראש הישיבה: "תגיד לי, הבן שלי בישיבה, מה הוא עושה?". אמר: "מה הוא עושה? הוא מתמיד גדול!". אמרתי: "לא יכול להיות, מתמיד? זה לא יכול להיות!". באתי לישיבה, אמרתי לו: "בני, מה קרה?". אומר: "יש איזה אחד שהאמין בי, שאני יש לי כוח להתגבר, ואני יש לי נשמה גבוהה מאוד. אז אמרתי, יש לי נשמה גבוהה – אני אחזור לישיבה ללמוד".

בן אדם לפעמים בהארת פנים אחת, מה שאתה עושה לא עוזר – לפעמים במילה אחת, בכבוד אחד, בהארת פנים אחת, אתה משנה עולמות לנצח, לנצח!

אז אם אתה רואה מה העונש של תלמידי רבי עקיבא שלא נהגו כבוד זה בזה, זה עונש נוראי, נוראי! זה גם המיתה האכזרית ביותר שיכולה להיות. לא סתם מיתה – כל יום נהרגו בין שבע מאות לשמונה מאות אנשים, זה היה מאוד אכזרי. אם אתה רואה את העונש הנורא, תבין שכשבן אדם מכבד את השני, מה השכר הגדול שיש.

וה' יעזרנו על דבר כבוד שמו, אמן ואמן.